

CAIUS JULIUS CAESAR ÉLETRAJZA A WIKIPÉDIÁBÓL – A KISEBB HIBÁKTÓL EZÉRT TEKINTSETEK EL... -

Caius Julius Caesar (Kr. e. 100. július 13. – Kr. e. 44. március 15.) római hadvezér és politikus. Fontos szerepet játszott a köztársaság megszüntetésében és a császárság intézményének létrehozásában. Meghódította Galliát, és elsőként vezetett római hadjáratot Britanniába. Minden idők egyik legnagyobb hadvezére volt és nagyszerű politikus is. Jelentősége az ókor történetében Nagy Sándoréval vetekedik.

Miután megnyerte a római polgárháborút, a birodalom vitathatatlan urává vált, és mélyreható reformokba kezdett. Élethossziglani diktátorrá nyilvánította magát, és erőteljesen központosította a köztársaság kései éveiben szétzilálódott közigazgatási rendszert. Marcus Brutus és több szenátor összeesküdött, és meggyilkolták Caesart, abban a reményben, hogy sikerül megmenteniük a köztársaságot. A merénylet után azonban polgárháború tört ki Caesar hívei: Octavianus, Marcus Antonius, Lepidus és a köztársaságiak: Brutus, Cassius, Cicero és még sokan mások között.

Fiatalkora

Caesar Róma városában, annak plebejusok lakta részén (a Suburra) egy insulában (lakóház) született, patricius családban, őseit Julusig, Aeneas trójai herceg fiáig vezette vissza. Viszonylagos jómódban éltek, habár családja nem számított gazdagnak a római nemesség többségéhez képest. Azonos nevű édesapja Kr. e. 85-84 körül halt meg, édesanyja Aurelia Cotta volt. Nővére, Julia Caesaris volt a nagyanyja Octavianusnak, a későbbi Augustus császárnak. Apai nagynénje, Julia volt a felesége Gaius Mariusnak, a tehetséges hadvezérnek, aki megreformálta a római hadsereget.

Marius életének alkonyán, Kr. e. 86-ban a római belpolitika fordulóponthoz érkezett. Ebben az időben a római politikusok két részre szakadtak: populistákra és optimatákra. Az előbbieket vezére Marius, az utóbbiaké Lucius Cornelius Sulla volt. A két csoport közötti sorozatos viták polgárháborúhoz vezettek, majd Sulla magához ragadta a hatalmat, és diktatúrát vezetett be. Caesar családja révén a populistákhoz kötődött; mert nemcsak Marius unokaöccse volt, hanem felesége Cornelia, a húga volt Lucius Cornelius Cinnának, Marius legnagyobb támogatójának, Sulla ellenségének. Az alig 15 éves Caesar helyzetét tovább rontotta, hogy édesapja Kr. e. 85-ben megbetegedett és hamarosan meghalt.

Amikor Sulla megnyerte a polgárháborút, Caesar helyzete tovább romlott: a diktátor elrendelte, hogy váljon el Corneliától. Caesar ezt megtagadta, és inkább elhagyta Rómát, hogy elrejtőzzön. Később Sulla megbocsátott neki, és családjával együtt hazatérhetett, de nem maradt sokáig Rómában, hanem beállt a seregbe; Asia és Cilicia tartományokban szolgált.

Kis-Ázsiai szolgálata során több csatában is részt vett; Kr. e. 80-ban Thermus vezette seregben harcolva kulcsszerepet játszott Mytilenae ostrománál; bátorságával sok legionárius életét mentette meg, ezért később kitüntetésként megkapta a corona civicát (tölgy korona), amely az egyik legmagasabb katonai kitüntetés volt, ezzel Sulla törvényei értelmében a szenátus tagjává vált.

Kr. e. 78-ban Sulla meghalt, Caesar pedig visszatért Rómába, megkezdte politikai pályafutását. Hamar kitűnt szónoki képességeivel és azzal, hogy kíméletlenül támadta a provinciákban visszaéléseket elkövető helytartókat. Még Cicero is elismerte tehetségét. Caesar retorikai tanulmányok folytatása céljából Kr. e. 75-ben Rodoszra utazott, de útközben kilíki kalózok fogságába esett, akik váltságdíj ellenében akarták szabadon engedni. A kalózok 20 talentum aranyat követeltek érte, ő azonban ezen felháborodott, és 50 talentumban határozta meg saját értékét. (20 talentum egy szenátor, míg 50 talentum egy tekintélyes consul értéke volt). Mikor szabadon bocsátották, Caesar alaposan megfigyelte a kalózok búvóhelyét, majd flottát toborzott, melynek élén lerohanta a kalóztámaszpontot. A foglyokat Asia provincia helytartója börtönbe zárta, de Caesar enyhének találta az ítéletet, ezért Pergamonba, a provincia székhelyére ment; kihozatta a börtönből és keresztre feszítette őket, ugyanis fogsága idején többször megígérte a kalóznak, hogy így fog elbánni velük, de azok kinevették, mert azt hitték, hogy viccel.

Politikai pályafutása

Caesart Kr. e. 70-ben megválasztották quaestornak, és ebben a minőségében Hispania Ulterior (a mai Portugália és Dél-Spanyolország részén elterülő) tartomány pénzügyeit és adminisztrációját felügyelte.

Hamarosan megvált hivatalától, hogy visszatérhessen Rómába; és bár szeretett feleségének elvesztése nagy fájdalmat okozott számára, politikai szövetségük megerősítése érdekében házasságot kötött Pompeius lányával, Peomeiával Kr. e. 67-ben. Caesar támogatta Lex Gabinát, amely Pompeiusnak korlátlan hatalmat biztosított a szilíciai kalózok felett, majd később a Mithriades elleni csatában. Nyilvánvalóan a Róma nagy hadvezérével fenntartott jó kapcsolat később még Caesar hasznára vált. A Pompeius és Crassus közti vízálykodás nem volt hatással Caesarra, Crassus folyamatosan segítette Caesart adósságai rendezésében az elkövetkező években.

Caesar a Via Appia – ami Rómától Cumaen keresztül az olasz csizma sarkáig húzódtott – curatoraként szolgált, ami nagy jelentőséggel bíró beosztás volt. Bár Caesar számára ez nagyon költséges volt, nagy tekintélyt biztosított az ifjú szenátor számára, ami Crassus támogatásával elérhetőnek bizonyult. Ez idő alatt szintén folytatta bírói pályafutását egészen aediles curules-é választásáig, Kr. e. 65-ig. Az aediles curules feladata templomok, középületek építése és karbantartása, valamint a forgalom és Róma mindennapi életével kapcsolatos dolgok megszervezése volt, de az aedilis talán legfontosabb feladata a nyilvános játékok megszervezése és a Circus Maximus igazgatása volt. Ebben az időben Caesar közel állt a szinte teljes anyagi csődhöz, de a nép körében nagy tekintélyre tett szert az általa szervezett látványos játékokkal. Látványosságként apja tiszteletére Caesar 320 pár ezüst gladiátorpáncélt állított ki hatalmas költségek árán.

Caesar további tervei között szerepelt szobrot állítani Mariusnak. Ez nagy felháborodást keltett a szenátus körében, de népszerűsége szinte érinthetetlené tette. Más eszközökkel persze akadályozhatták politikai pályafutását, amikor Caesar az egyiptomi zavargások elfojtásának élére volt jelölve, nem kapott elég támogatást a tisztség betöltésére. Caesar az évet aedilisként zárta nagy dicsőségben és teljes anyagi csődben. Adósságai több száz arany talentumra (amely több millió dollárnak felel meg) rúgtak, ami a jövőbeli politikai karrierjét akadályozta.

Ennek ellenére aedilisként elért sikerei nagyban hozzájárultak Pontifex Maximus-á (főpapá) való választásában, Kr. e. 63-ban, az előző pontifex, Quintus Caecilius Metellus Pius halála után. Ez a hivatal a Forumon lévő Domus Publicával járt, ami az összes római vallási ügyért való felelősséget és a Vestá szüzek őrzését jelentette. Caesar számára ez a pénzügyi adósságaitól való megszabadulást is jelentette, mivel a Pontifex-é való választása egész életre szóló volt. Bár gyakorlatilag ez nem politikai hivatás volt, a főpapi méltóság jelentős előnyt jelentett a szenátussal szemben, és lehetősége nyílt a törvényhozásba való beleszólásra.

Caesar Pontifexként való debütálását botrányok kísérték. Cornelia halála után Caesar feleségül vette Pompeiát, Sulla unokáját, Kr. e. 67-ben. Pompeia mint a Pontifex felesége szintén fontos személyiség volt, és az ő feladatai közé tartozott a Bona Dea ünnepség megszervezése decemberben. Ezen a szent rituálén kizárólag nők vehettek részt, de ennek ellenére Publius Clodius Pulchernek sikerült belopóznia női álruhában. Ez szentségtörésnek számított, így Pompeiát válság fenyegette. Bár Caesar személyesen azt állította, hogy Pompeia ártatlan volt az ügyben, de Caesar feleségének, mint a Caesar család minden tagjának, minden gyanú felett állónak kell lennie.

A Kr. e. 63-as év nehézségeket hozott nemcsak Caesar, hanem az egész Római Birodalom számára. Caesart városi praetorrá választották, de még mielőtt elfoglalhatta volna hivatalát, kitört a Catilina összeesküvés. Lucius Sergius Catilina, a kétszeres consuljelölt ellen a köztársaság megdöntésére irányuló fegyveres összeesküvés volt a vád. Catilina bűnössége vitatott. A Kr. e. 63-as választásokon Marcus Tullius Cicero került ki consulként Catilinával szemben.

Nem sokkal ezután Crassus névtelen levelet kapott, amelyben bizonyos szenátorokat Róma elhagyására figyelmeztettek az állami vezetők ellen tervezett tömeges gyilkosság elkerülése végett. Crassus odaadta a levelet Cicerónak, aki a szenátus elé terjesztette az összeesküvés tervét. Sokan a szenátusban ezt nem hitték el, azt gondolták, Cicero ezzel csak politikai előnyre akar szert tenni. Végül Cicero szónoki képességével meggyőzte a szenátust az igazáról (Oratio in Catilinam prima), és felhatalmazást kapott az összeesküvők megbüntetésére. Az első számú célszemély Catilina volt, aki úgy döntött, elmenekül Rómából. Menekülése előtt még egy cselszövést szervezett Cicero meggyilkolására. A merénylet nem járt sikerrel, Catilina elmenekült, és Etruriában a felkelőkhöz csatlakozott.

Catilina 5 társát vizsgálat nélkül halálra ítélték. Száműzetés esetén a bűnözők Catilina etrusiai csapataihoz csatlakozhattak volna. A szenátus tanácskozása alatt Caesar aközé a pár ember közé tartozott, akik a halálbüntetés ellen szóltak. Caesart ellenvéleménye miatt azonnal a cselszövésben való részvétellel vádolták – bár ez nem bizonyított. Cato kitaró ragaszkodásának köszönhetően az öt bűnöst még aznap kivégezték. Ugyanezen a napon került a nyilvánosság elé Caesar ügye Servilia Caepionis-szal. Servilia egy levelet küldött Caesarnak, és emiatt Cato is ismét összeesküvéssel vádolta Caesart. Caesar átadta a levelet Catónak, Servilia féltetvéreinek. Amint Cato elolvasta a levél tartalmát, undorral félredobta azt.

Ha Caesar bele is keveredett a Catilina-ügybe, maradandó kárt nem okozott számára. A következő évben Caesar megkezdte működését városi praetorként. A főváros helyreállítására szeretett volna egy bizonyos összeget kapni, de az ellenzékkel szemben ez sikertelen próbálkozásnak bizonyult. Ezzel megerősítette pozícióját Pompeius mellett, aki visszatérőben volt a keleti hadjáratokról. Pompeius visszatérése nyugtalanította az ellenzékot, akik félték a Sulla stílusú Rómába meneteléstől és a diktatúrától. A várost és környékét stabil környezetként akarták feltüntetni, amelynek nincs szüksége Pompeiusra, hogy visszaállítsa a rendet. Ennek ellenére Pompeius szövetségese, Caecilius Metellus Nepos a szenátus elé terjesztette Pompeius azon kérelmét, mely szerint Itáliában szeretné seregét letelepíteni. Caesar támogatta Nepost és Pompeiust, de Cato elvetette a javaslatot. Nepos elhagyta Rómát, hogy Pompeiushoz csatlakozzon, és Caesart megfosztották a praetoratustól. De amikor a tömeg támogatása veszéllyel fenyegetett, visszaállították pozícióját. Caesar lecsillapította a tömeget, mielőtt bármilyen erőszakos cselekedetre sor került volna.

Praetorsága vége felé Caesar ismét komoly veszélybe került az adósságai miatt. Crassus – megmentve barátját és szövetségését – a 20 millió denáros adósságának negyedét törlesztette. Kr. e. 61-ben Caesart Hispania propraetori kormányzójává nevezték ki, ahol már előzőleg quaestorként szolgált. Ezzel a potenciálisan jövedelmező kinevezéssel hitelezői csökkentették követeléseiket. Nem élve a lehetőséggel, Caesar hamarabb elhagyta Rómát, mint ahogy azt új kötelezettségei megkövetelték volna.

Caesar és kísérete gyorsan vágatott, elérve a Rhone-t 8 nap alatt, előre jelezve ezzel jövőbeli képességét seregeinek gyors előrehaladására. Az úton kíséretének több tagja megjegyezte a barbár és megítélésük szerint silány vidéki életkörülményeket. Caesar erre ambíciózusan megjegyezte: szívesebben lennék az első ember ezek közt a népek közt, mint második ember Rómában. Kormányzósága alatt Caesar megerősítette a gallokkal való jó viszonyt, ami későbbi terveiben fontos szerepet játszott.

Hispaniába érkezve Caesar katonai vezetőként jelentős hírnévre tett szert. Kr. e. 61 és 60 között számottevő győzelmet aratott a galíciaiak és a lusitániaiak felett. Előrehaladt az Atlanti-óceán felé, és leigázta az észak-nyugati törzseket, amelyek ezelőtt még soha nem hajoltak meg Róma előtt. A háborúk alatt jelentős haszonra tett szert, amellyel biztosította adósságainak fedezetét, embereinek jelentős részt biztosított a zsákmányból, és a római kincstárt is gyarapította. Egyik győzelme során emberei imperátorként köszöntötték, amely alapvető szempont volt a római diadalmenetre jogosultságra. De Caesar egy rettenetes dilemmával szembesült. Kr. e. 59-ben consulátusra pályázott, ami Rómában való jelenlétét követelte, ugyanakkor a diadalmenetben való megtiszteltetést is akarta. Az ellenzék ezt felhasználta ellene, a városon kívüli várakozásra kényszerítve, amíg a diadalmenetet jóváhagyják. Ezzel a várakozással elveszíthette volna az esélyt a consulátusra. Kr. e. 60 nyarán ellenfelei nagy meglepetésére Caesar belépett Rómába, hogy a Római Köztársaság legmagasabb politikai beosztásáért küzdjön, lemondva ezzel a diadalmenetről.

Az első triumvirátus és a gall háború

Kr. e. 60-ban (vagy 59-ben) a comitia centuriata Caesart a Római Köztársaság consuljává választotta. Politikai ellenfelei partnere, Marcus Calpurnius Bibulus az optimates párt tagja és Marcus Porcius Cato. Bibulus consulságának első tetteként visszavonult a politikai életből, hogy az eget fürkésze. Ez a nyilvánvalóan kegyes döntés Caesar consuli életének megnehezítésére irányult. Szellemes rómaiak ezt az évet Julius és Caesar consulátusának emlegették. Caesarnak szövetségeseire volt szüksége, és ott talált rájuk, ahol ellenségei nem is sejtették volna.

Gnaeus Pompeius Magnus a nagy hadvezér sikertelenül harcolt a szenátussal, hogy vetaránjai földhöz jussanak. Marcus Licinius Crassus, egykori consul – állítólag Róma leggazdagabb embere – szintén problémákkal küszködött, hogy megnyugvást szerezzen a publicani kliensek számára, akik a római adó begyűjtéséért feleltek. Caesarnak mindenképpen szüksége volt Crassus pénzére és Pompeius befolyására, így hamarosan megalakult nem hivatalosan az **első triumvirátus**. Hogy megerősítsék a szövetséget, Pompeius feleségül vette Julia Caesarist, Caesar egyetlen lányát. A nagy korkülönbség és nevelésbeli eltérés ellenére ez a politikai házasság igazi szerelemnek bizonyult.

A nehéz consuli éveket követően Caesart 5 évre Gallia Transalpina (a mai Dél-Franciaország) és Illyria (Dalmácia partvidéke) proconsuli kormányzóvá nevezték ki. Caesar, megelégedve a tétlen kormányzóságot elindította a gall háborúkat (Kr. e. 58-49), amelyben meghódította a gallokat, valamint Germánia egy részével együtt Rómához csatolta őket. Örökösai közé tartoztak unokaöccsei Lucius Julius Caesar és Marcus Antonius, Titus Labienus és Quintus Tullius Cicero, Caesar politikai ellenfelének legfiatalabb fia, Cicero.

Kr. e. 58-ban Caesar legyőzte a helvetii törzset (a mai Svájc területén), a Belga Konföderációt és a Nervii törzset Kr. e. 57-ben és a Venetákat Kr. e. 56-ban. Kr. e. 55. augusztus 22-én megpróbálkozott egy britanniai invázióval, Kr. e. 52-ben legyőzött egy gall sereget, ami Vercingetorix vezetése alatt állt az alesiai csatában. Caesar a saját élménybeszámolóját a *Commentarii de Bello Gallico*-ban („A gall háború”) írta le.

Plutarchosz szerint az egész hadjárat 800 meghódított várost, 300 leigázott törzset, egymillió rabszolgának eladott embert és hárommillió csatában elesett eredményezett. A korabeli történészek közismerten eltúlozták az ilyesfajta számokat, de Caesar gall hadjárata mindenképp a legnagyobb volt Nagy Sándor hadjárata óta. A győzelem is sokkal tartósabb volt, mint Nagy Sándoré, a gallok sosem kapták vissza kelta azonosságukat, sosem próbálkoztak egyetlen nemzeti felkeléssel, és hűek maradtak Rómához egészen a Nyugatrómai Birodalom bukásáig, 476-ig.

Sikerei és Róma előnyének ellenére Caesar népszerűtlen maradt, különösképp a konzervatív párt szemében, akik azt gyanították, hogy királyi babérokra pályázik. Kr. e. 55-ben Pompeiust és Crassust consullá választották, és tiszteletük jeléül Caesar proconsuli pozícióját további 5 évre meghosszabították. Ez volt az első triumvirátus utolsó cselekedete.

Kr. e. 54-ben Julia Caesaris meghalt, nagy fájdalmat okozva ezzel mind Pompeiusnak, mind Caesarnak. Crassust a Kr. e. 53-ban folytatott parthiai hadjárata folyamán megölték. Crassus és Julia nélkül Pompeius egyre jobban az optimates párt felé húzott. Még Galliában Caesar próbálta Pompeiust támogatni azzal, hogy felajánlotta az egyik unokahúgát feleségül, de Pompeius ezt elutasította. Ehelyett feleségül vette Cornelia Metellát, Metellus Scipio, Caesar egyik legnagyobb ellenségének lányát.

A polgárháború

Kr. e. 50-ban a szenátus Pompeius vezetésével visszarendelte Caesart Rómába, hadseregét pedig feloszlatták, mivel a proconsuli megbízatása lejárt. Emellett megtiltotta Caesarnak, hogy egy második consulátusra pályázzon. Caesar úgy gondolta, hogy vádat emelnek ellene és politikailag kirekesztett lesz, amint Rómába érkezik, mivel már nem élvezte consuli immunitását és csapatainak támogatását sem. Pompeius árulással és engedtelenséggel vádolta őt. Kr. e. 49. január 10-én Caesar átlépte a Rubicon (a tartomány határát) csupán egyetlen légióval, és ezzel polgárháborút indított el. A

történeszek véleménye megoszlik arról, mit is mondott pontosan Caesar a Rubicon átlépésekor: „Anerriphtho kubosz” (Menandrosz Fuvoláslány c. darabjából) „Alea iacta esto”, „Alea iacta est”, de a legelterjedtebb „A kocka el van vetve” fordítás.

Az optimates, köztük Metellus Scipio és Cato délre menekült, mivel nem tudván, hogy Caesar csak a 13. légiójával érkezett. Caesar egészen Brindisiumig követte Pompeiust, mivel bízott abban, hogy szövetségüket helyreállíthatja. Pompeius elmenekült előle, de Caesar egy megdöbbenő, 27 napos menetelés után Hispániába érkezett, ahol legyőzte Pompeius hadait. Visszatért Keletre, hogy magát Pompeiust ellenállásra készítse Görögországban, ahol Kr. e. 48. július 10-én Dyrrhachiumnál éppen csak elkerülte a végzetes vereséget. Végül Pharsalusnál rendkívül rövid ütközetben legyőzte Pompeiust, annak ellenére, hogy Pompeiusnak jelentős számbeli fölénye volt (közel kétszer annyi gyalogsággal és jelentősebb lovassággal rendelkezett, mint Caesar).

Pompeius Egyiptomba menekült, ahol XIII. Ptolemaios egyik tisztje meggyilkolta. Caesart Rómába visszatérve dictatorrá nevezték ki, majd 11 nap után lemondott, és egy második terminusra consullá választották Publius Vatia Isaucusszal együtt. Követte Pompeiust Egyiptomba, ahol csapatával letáborozott, és beavatkozott a Ptolemaios és húga, VII. Kleopátra közt dúló polgárháborúba Pompeius meggyilkolása miatt, ahol Kleopátra oldalára állt. Állítólag Caesar elsírta magát Pompeius levágott feje láttán, amelyet Ptolemaios kamarása ajándékként adott át neki. Egy konfliktusban Caesar legyőzte Ptolemaios csapatait, és Kleopátrát hatalomra helyezte, akitől mint szeretőjétől Caesar egyetlen fia született, XV. Ptolemaios Caesar, vagy ismertebb nevén Caesarion. Caesar és Kleopátra sosem házasodott össze.

Kr. e. 47 elejét Caesar Egyiptomban töltötte, majd a Közép-Keletre ment, ahol megsemmisítette II. Pharnaces seregeit a zelai csatában. A csata kimenetele olyan gyorsan eldőlt, hogy Caesar a következőképpen emlékezett meg a csatáról: „Jöttem, láttam, győztem.” (Veni, vidi, vici.) Onnan Afrikába haladt tovább, hogy Pompeius megmaradt támogatóival leszámoljon. Kr. e. 46-ban gyors győzelmet aratott Metellus Scipio és Cato csapata felett Thapsusnál. Azonban Pompeius fiai, Gnaeus Pompeius és Sextus Pompeius, Titus Mabienusszal – Caesar legatus propraetora, valamint a gall háború parancsnoka – elmenekültek Hispániába. Caesar üldözöbe vette őket, és Kr. e. 45-ben végső csapást mért a megmaradt ellenzékre. Ez idő alatt Caesart harmadszor és negyedszer is consullá választották Kr. e. 46-ban (Marcus Aemilius Lepidusszal) és Kr. e. 45-ben (sine collega - társ nélkül).

A háború után

Kr. e. 45-ben Caesar visszatért Itáliába. Visszatérésekor első dolgai közé tartozott, hogy végrendeletét elkészítse, Octavianust téve meg örökösévé. Caesar azt is meghagyta, hogy ha Octavianus még előtte meghalna, úgy Brutus örökölné mindent. Ez arra az esetre is vonatkozott, ha Octavianus az öröklés után halna meg, Brutus örökölné mindent Octavianustól. A szenátus már Caesar távollétekor megelőlegezte neki a bizalmat. Mivel Caesar megbocsátott ellenségeinek, ezért nem alakult ki igazi ellenállás.

Április 21-én Caesar győzelmének tiszteletére nagy ünnepséget és játékokat rendeztek. A játékokkal egyetemben Caesar abban a megtiszteltetésben részesült, hogy a diadali öltözéket viselhetette, beleértve a bíbor palástot (a római királyokra emlékezve) és a babérkoszorút minden nyilvános eseményen. Caesar kizárólagos használatára hatalmas birtokot adományoztak Róma költségén. Az Imperator titulust élete hátralévő részében viselhetette. Elefántcsont képmását minden nyilvános vallási körmeneten hordozták.

Quirinus templomában egy másik szobrot emeltek Caesarnak az „A legyőzhetetlen istennek” felirattal. Mivel Quirinus a városalapító és Róma első királyának Romulusnak volt az istenített mása, ez Caesart nemcsak az istenek szintjére emelte, hanem egyenlővé tette őt az ősi királyokkal is. A harmadik szobrot a hét római király és Lucius Junius Brutus (aki a királyok kiűzésére szervezett felkelést vezetett) mellett állították. Tovább fokozva a botrányt, Caesar saját képmásával pénzt veretett. Ez volt az első eset Róma történetében, hogy élő ember szerepelt pénzérmén.

Amikor Kr. e. 45 októberében Caesar visszatért Rómába, feladta a negyedik consuli megbízatását, és Quintus Fabius Maximus és Gaius Trebonius nevezte ki utódjaként a consuli székbe. Ez nagyban irritálta a szenátust, mivel ezzel teljesen semmibe vette a köztársaság választási rendszerét, és saját szeszélye szerint döntött. Caesar egy ötödik diadalmenetet is tartott a hispániai győzelem dicsőségére. A Libertas templomot szintén az ő tiszteletére építették, valamint a *Liberator* titulust is megkapták, és élete végéig consullá választották. Róma szintén hajlandónak tűnt eddig példátlan módon Caesart az egyetlen rómaiává nyilvánítani, aki az *imperiumot* birtokolja. Így Caesar *immunissá* válhatott minden nyilvános vád alá helyezéstől, és gyakorlatilag a légiók legfelső parancsnokává vált.

További megtiszteltetésként jogot kapott arra, hogy ő nevezze ki a magistratusok felét, amely egyébként választással dőlt el. Ő nevezte ki a magistratusokat minden hatáskörbe, amely ezelőtt a szenátus feladata volt. Születésének hónapját, Quintilist átnevezték Juliusra, születésnapját, július 13-át nemzeti ünnepé nyilvánították. Még a közgyűlés egyik csoportját is róla nevezték el. A Flamen maior templomot és papságot a családja tiszteletére alapították.

Caesarnak volt egy reformterve: törvénybe hozott egy rendeletet, miszerint 20 és 40 év közötti római polgár nem hagyhatja el Itáliát több mint 3 évre, hacsak nem katonai szolgálatot teljesít. Ez elméletileg megőrizte volna a helyi farmok működését, az üzleteleket és megakadályozta volna a külföldi korrupciót. Ha a szociális elit egy tagja raján aluli személyt bántalmazott vagy megölt, akkor az elkövető vagyonát elkobozták. Caesar demonstrálta, hogy az állam érdekeit tartja szem előtt, de meg volt róla győződve, hogy ő az egyetlen ember, aki irányíthatja azt. Az adóságok egy negyedének csökkentése nagy megkönnyebbülést okozott a népeknek, és ez nagyban hozzájárult, hogy ezzel még nagyobb népszerűsége tegyen szert.

Caesar szigorúan korlátozta az állami támogatású gabona vásárlását, a prostituáltakat és a jómódúaknak megtöltötte az állami támogatású gabona felvásárlását. Tervei voltak a veteránok közti föld elosztására és veterán kolóniák alapítására Itália szerte. A legszélesebb körű reformját akkor hozta, amikor élete végéig Pontifex Maximussá választották. Caesar parancsot adott a római naptár teljes átszervezésére, megalapítva a 365 napos évet, 4 évenkénti szökőévvvel (ez a Julián naptár volt utólagosan XIII. Gergely pápa által módosítva 1582-ben a modern naptárrá). Ennek eredményeként a Kr. e. 46. év 445 napos volt és 15 hónapból állt, hogy a naptárt helyrehozzák.

Továbbá nagy nyilvános munkák vették kezdetüket. Róma nagy kiterjedésű város volt, nem éppen figyelemreméltó téglalapú épületekkel, ezért a városnak megújításra volt szüksége. Az új márvány Rostra, a piactér, valamint több palota ekkor épült. A nyilvános könyvtár, a nagy tudós Marcus Terentius Varro segítségével szintén építés alatt állt. A szenátus háza, a Curia Hostilia, amelyet nemrégiben újjítottak fel, háttérbe szorult egy új márvány projekt miatt, amit Curia Julianak hívtak. A pomerium (a város szent határa) szintén kibővítésre került, hogy további terjeszkedésnek adjon helyet.

Plutarchosz feljegyezte, hogy Caesar közölte a szenátussal, hogy talán inkább csökkenteni kéne a tiszteletére tett kiadásokat, de aztán visszavonta ezt az álláspontját, hogy ne tűnjön hálátlanak. Megkapta a Pater Patriae címet. Dictatorrá nevezték ki harmadik alkalommal, és ezután további 9 évre, egy éves terminusokra dictatornak jelölték. Továbbá 3 évre praefectus morumként (erkölcsi elöljáró) cenzori fennhatósággal rendelkezett.

Kr. e. 44 kezdetén Caesare egyre nagyobb dicsőítése elmélyítette a szakadékot közte és az arisztokrácia között. Dictator Perpetuussá nevezték ki, ami egész életre szóló dictatori címet jelentett. Ez a titulus a Caesar arcképét ábrázoló érméken is megjelent, ami őt minden római felett állóvá helyezte. Néhányan „Rex”-nek (király) nevezték őt, de Caesar visszautasította ezt a titulust. Amikor Caesar a Venus templomban találkozott a szenátorok egy delegációjával, megtagadta, hogy érkezésükkor felállással köszöntse őket. Bár ez az esemény elködsül a történet különböző változatai miatt, de az teljesen világos, hogy Caesar mélyen megsértette a szenátust. Később megpróbálta kiengesztelni őket, ami enyhített a helyzeten, de a sérelem miatt az összeesküvés csírái kezdtek kibontakozni.

Halálának körülményei és következményei

Caesar királlyá választásáról való félelem tovább folytatódott, amikor valaki diadémot helyezett el Caesar a Rostrán lévő szobrán. A tribunusok, Gaius Epidius Marcellus és Lucius Caesetius Flavius eltávolították a diadémot. Nemsokkal a diadémmal kapcsolatos eset után ugyanez a két tribunus több polgárt tartóztatott le miután Caesart „Rex”-nek nevezték, amint Róma utcáin elhaladt. Caesar szigorúan lépett fel a támogatóit érő fenyegetések ellen. Elrendelte, hogy a letartóztatottakat engedjék el, és a két tribunust a szenátus elé állította, és megfosztotta őket pozíciójuktól.

Az elkövetkező Lupercalia fesztivál Róma népének testje volt arra nézve, akarja-e Caesart királynak. Kr.e. 44. február 15-én Caesar felült a Rostrán lévő aranyozott székére bíbor köntösben, vörös cipőben és arany babérkoszorúval a fején, Dictator Perpetuusként. A fesztivál egyik hagyománya volt a szenthatár (pomerium) körüli verseny. A verseny keretén belül Marcus Antonius a Fórumra futott, és a papok a Rostrára emelték. Antonius egy diadémot mutatott fel, és megpróbálta Caesar fejére helyezni, mondván „a nép ajánlja ezt neked általam”. De a tömeg nem mutatott örömjongást, ezért Caesar gyorsan elutasította a diadémot. A tömeg beleegyezésként üvöltött, de Antonius ennek ellenére ismét megpróbálta a diadémot Caesar fejére helyezni. Miután a tömeg még ekkor sem hallatta beleegyező rivalgását, Caesar felállt székéből, és azt mondta „Nem leszek Róma királya. Jupiter a rómaiak egyetlen királya.” A tömeg egy emberként éljenezte Caesar döntését.

Caesar még egy hadjáratot tervezett Daciába és utána Parthiába. A parthiai hadjárat jelentős vagyonnal kecsgettette Rómát, valamint azt az életszínvonalat biztosította volna, amelyet Crassus 9 évvel azelőtt veszített el. Egy régi legenda szerint Parthiát csak egy király hódíthatja meg, ezért a szenátus felhatalmazta Caesart, hogy koronát viseljen bárhol a birodalom területén. Caesar úgy tervezte, hogy Kr. e. 44. áprilisában indul, ezért az erősödő titkos ellenzéknek gyorsan kellett cselekednie. Az ellenzék, amely többnyire azokból szerveződött, akiknek Caesar megbocsátott, tudta, hogy egyetlen esélye Rómát Caesartól megszabadítani, ha nem hagyják őt Parthiába indulni.

A római szenátus hagyományosan a Curia Hostiliában gyűlt össze, amely átépítés alatt állt egy tűzvész miatt, amely egy évvel korábban elpusztította. Ezért Caesar a Theatrum Pompeiumba hívta össze a szenátust március idusán (Kr. e. 44. március 15.). Pár nappal előtte egy jós, Spurinna azt mondta Caesarnak, óvakodjon március idusától. Ahogy a szenátus összegyűlt, Antonius félrevonva, egy kérés örve alatt a szenátorok egy csoportja megközelítette Caesart, megtámadta és megölte. Caesar 23 (mások szerint 35) szúrást szenvedett el, és ironikus módon Pompeius szobrának lábánál esett el. Egyes feljegyzések szerint Caesar Pompeiushoz fohászzkodott halála előtt. Utolsó szavait különböző módon jegyezték fel:

- καὶ σὺ τεκνόν; (Kai su, teknon?) (görög, „Te is fiam?” Suetonius szerint)
- Tu quoque, Brute, fili mi! (Lat., „Te is fiam, Brutus!” – Suetonius görög feljegyzésének egy modern latin fordítása)
- Et tu, Brute? (Lat., „és még te is, Brutus?” – Shakespeare Julius Caesar művéből)

A Caesar-gyilkosok, akik magukat Liberatoresnek nevezték, tettüket azzal alapozták, hogy zsarnoklásnak nevezték azt, nem gyilkosságnak, és a köztársaság zsarnoktól való megszabadításának. A gyilkosok – akik a gyilkosság után bezárkóztak Jupiter templomába – közt volt Gaius Trebonius, Decimus Junius Brutus, Marcus Junius Brutus és Gaius Cassius Longinus; Caesar annak idején személyesen kegyelmezett meg későbbi gyilkosainak, valamint segítette őket karrierjükben. Brutus távoli rokona volt Caesarnak, aki bizalmas jóbarátjának tekintette, és másodörökösévé tette őt. Bizonyos feltevések szerint Brutus Caesar törvénytelen fia volt, mivel Caesarnak viszonya volt Brutus anyjával, Servilia Caepionissal, de ennek ellentmond, hogy Caesar csupán 15 éves volt Brutus születésekor.

Egyes feltevések szerint Caesar tudott az ellene szervezett összeesküvéseiről és állítólag még a testőrét is elküldte, hogy az összeesküvők megölhessék. Ezt a döntést Caesar epilepsziájának tulajdonítják. Ezen elmélet támogatói azt állítják, hogy Caesar szándékosan ölette meg magát a szenátussal, hogy megmentse magát az egyre gyakrabban jelentkező rohamok miatti megaláztatástól, és biztosítsa hagyatékát. Bár Caesar meggyilkolása kedvező körülményeket teremtett örököse, Octavianus hatalomra emelkedéséhez, nincsenek hiteles bizonyítékok erre a feltevésre.

- **Caesar családja**
- Feleségei: Cornelia Cinnilla Pompeia Sulla Calpurnia Pisonis
- Gyermekei: Julia Caesaris Cornelia Cinnillától, XV Ptolemaios Caesar (Caesarion) VII Cleopatráról, aki egyiptomi fáraó lett, és Fogadott fia Gaius Julius Caesar Octavianus (vér szerinti unokaöccse), aki az első római császár lett
- Fiú unokája Julia Caesaris és Pompeius fia, pár naps korában meghalt
- Szeretői: VII. Kleopátra, Servilia Caepionis, Brutus anyja, et ceterae (-i)